

Rock n’ roll Kråkeboll

SALT RAPPORT 10275

Rapporttittel
Rock n' roll Kråkeboll – sluttrapport

Rapport nr.
10275

Dato
20.10.2026

Antall sider
12

Oppdragsgiver
Avinor

Oppdragsgivers referanse
Anders Nohre-Walldén

Prosjektleder
Vilde Sørnes Solbakken

Kvalitetskontroll
Malin Jacob

Fotograf omslagsbilde
Vilde Sørnes Solbakken, SALT

Sammendrag
SALT gjennomførte formidlingstiltaket Rock n' roll Kråkeboll ved Jektefartsmuseet i Bodø i august 2026, i samarbeid med museet. Gjennom fire skoleopplegg, et familiearrangement og Friluftsdagen nådde tiltaket om lag 200 barn og voksne med kunnskap om kråkeboller, tareskog og balansen i kystøkosystemene. Deltakerne utforsket fjæra og laget nye produkter av kråkebolleskall, og om lag 350 kråkeboller ble fjernet. Vi vurderer at tiltaket i stor grad oppnådde ønsket effekt.

© SALT Lofoten AS, Rapporten kan kun kopieres i sin helhet. Kopiering av deler av rapporten eller gjengivelse på annen måte er kun tillatt etter skriftlig samtykke fra SALT.

Salt Lofoten AS post@salt.nu salt.nu

INNHOLDSFORTEGNELSE

Sammendrag **4**

Beskrivelse av tiltaket **6**

Faglig formidling og sansing 6

Utforsking i fjæra 8

Kråkebolleverksted 9

Gjennomføring og eventuelle endringer **10**

Måloppnåelse **10**

Kommunikasjon 10

Oppnådd effekt **11**

Hovedmålene 11

Engasjement og tilbakemeldinger 11

Samarbeid 11

Samlet vurdering 11

«Flere burde delta på dette.»

– **LÆRERE OG FORELDRE**, TILBAKEMELDING ETTER OPPLEGGET

SAMMENDRAG

Rock n’ roll Kråkeboll var et formidlingstiltak ved Jektefartsmuseet i Bodø i august 2026, gjennomført av SALT i samarbeid med Jektefartsmuseet. Målet var å spre kunnskap og engasjement om kråkeboller, tareskog og balansen i kystøkosystemene, og å utforske hvordan kråkebollen kan være en ressurs.

Tiltaket bestod av fire skoleopplegg for 6. og 7. trinn, et fullbooket familiearrangement og en formidlingspost under Friluftsdagen. Til sammen nådde aktivitetene om lag 200 barn og voksne, dobbelt så mange som målet. Oppleggene kombinerte faglig formidling, sanseaktiviteter, utforsking i fjæra og et kreativt kråkebolleverksted der deltakerne laget alt fra julekuler til kråkebollelamper av ekte kråkebolleskall.

Prosjektet fjernet om lag 350 kråkeboller, de fleste gjennom høsting i forkant av gjennomføringen. Ved museet var forekomsten lavere enn forventet, og den intakte tareskogen ble i stedet brukt aktivt i formidlingen. Tilbakemeldingene fra barn, lærere og foreldre var svært positive, og vi vurderer at tiltaket i stor grad oppnådde ønsket effekt. Erfaringene gir et godt grunnlag for å videreutvikle konseptet og nå flere skoleklasser og barnefamilier.

BESKRIVELSE AV TILTAKET

Prosjektet Rock n’ roll Kråkeboll ble gjennomført ved Jektefartsmuseet i Bodø i august 2026, i samarbeid mellom SALT og Jektefartsmuseet. Formålet var å spre kunnskap og engasjement rundt kråkeboller, tareskog og balanse i kystøkosystemene, og samtidig utforske hvordan kråkebollen kan ses som en ressurs.

Tiltaket rettet seg mot skoleelever, barnefamilier og øvrige besøkende. Alle skoler med elever på 4.–7. trinn ble invitert, og de fire skoleoppleggene ble fylt opp av klasser fra 6. og 7. trinn. I tillegg gjennomførte vi i løpet av påfølgende helg et fullbooket familiearrangement ved Jektefartsmuseet og deltok med aktiviteter og formidling under Friluftsdagen. Totalt nådde aktivitetene om lag 200 barn og voksne.

Om tiltaket

Sted: Jektefartsmuseet, Bodø

Tidspunkt: August 2026

Samarbeidspartnere: SALT og Jektefartsmuseet

Målgrupper: Skoleelever på 4.–7. trinn, barnefamilier og øvrige besøkende

Aktiviteter: Fire skoleopplegg, ett familiearrangement og en formidlingspost på Friluftsdagen

Deltakere: Om lag 200 barn og voksne

Faglig formidling og sansing

Oppleggene kombinerte faglig formidling med praktisk og kreativ aktivitet. Deltakerne lærte om tareskogens betydning, kråkebollens rolle i økosystemet og hva som kan skje når store mengder kråkeboller beiter ned tareskog. Formidlingen bestod blant annet av film, historiefortelling og sanseaktiviteten «mystery box», der deltakerne utforsket organismer og materialer fra fjæra ved hjelp av berøring. Alle barna fikk ta på og utforske kråkeboller og kråkebolleskall.

Deltakerne utforsker hva som befinner seg i fjæra i aktiviteten «mystery box». Foto: Vilde Sørnes Solbakken, SALT

Utforsking i fjæra

Deretter gikk vi sammen ut i fjæra nedenfor museet. Alle fikk i oppgave å finne så mange kråkeboller som mulig, og deltakerne lette i tidevannspytter og med håv. Kråkeboller og andre organismer de fant, ble samlet i et midlertidig akvarium. Vi sjekket også ei kråkebolleteine som var satt ut på forhånd. Den var et tillegg for å sikre best mulig fangst, siden det alltid er uforutsigbart hvor mange levende dyr som finnes på et gitt sted og tidspunkt. I etterkant ble organismene satt tilbake i fjæra for å leve videre, med unntak av kråkebollene, som ble tatt ut i tråd med prosjektets formål.

På vei ut for å lete etter kråkeboller i fjæra nedenfor Jektefartsmuseet. Foto: Ann-Iren Hansen, Jektefartsmuseet

Kråkebolleverksted

Til slutt deltok de i et kreativt kråkebolleverksted, et slags hackathon, der de brukte ekte kråkebolleskall og formingsmaterialer til å utforske spørsmålet: Hvordan kan kråkebollen også være en ressurs? Deltakerne diskuterte blant annet å bruke kråkebollen som mat, byggemateriale og til og med som fotball, og mange foreslo å bruke den som pynt. Det ble laget julekuler, vinduspynt, kråkebolleskåler, leirfigurer med kråkebolleskall som byggemateriale og mange kråkebollelamper, som deltakerne fikk ta med seg hjem.

Kråkebollelamper og annen pynt laget av ekte kråkebolleskall i verkstedet. Foto: Vilde Sørnes Solbakken, SALT

GJENNOMFØRING OG EVENTUELLE ENDRINGER

Tiltaket ble gjennomført som planlagt.

Forekomsten av kråkeboller var lavere enn forventet ut fra befaringen i vår. Dette hadde liten betydning for formidlingen. Området hadde frodig tareskog og et rikt dyreliv, som vi brukte aktivt i opplegget. Deltakerne fikk se hvordan en intakt tareskog ser ut, og vi kunne vise at tilstanden langs kysten varierer fra sted til sted, samtidig som vi fortalte om områder i nærheten med langt flere kråkeboller.

For å sikre nok materiale til verkstedet ble det i forkant høstet om lag 340 kråkeboller. Skallene må renses før de kan brukes, og det var derfor nødvendig å høste i god tid før gjennomføringen, uavhengig av fangsten ved museet. Fangsten gikk tapt under rensingen, og Lofoten-bedriften Lofotlys bidro i stedet med overskuddsskall. Det ga rikelig materiale til verkstedet og illustrerte samtidig et av prosjektets hovedpoeng: at kråkebollen kan være en ressurs.

MÅLOPPNÅELSE

Tabell 1 viser målene for tiltaket og hva som ble oppnådd.

Tabell 1: Mål og resultater for tiltaket.

Indikator	Mål	Resultat
Antall arrangementer	4 arrangementer à 3 timer	4 skoleopplegg à ca. 3 timer, ett familiearrangement på 3 timer og en formidlingspost på Friluftsdagen (3 timer)
Antall deltakere	100	Om lag 200
Kråkeboller fjernet	Under 500	Om lag 350, hvorav om lag 10 ved Jektefartsmuseet og resten ved høsting i forkant av gjennomføringen
Kommunikasjon	Presseoppslag i lokalaviser og 2000 visninger i sosiale medier	Forhåndsomtale i Avisa Nordland og om lag 2900 dokumenterte visninger

Kommunikasjon

Pressemelding ble sendt før (24.08.26) og etter (10.09.26) gjennomføringen. Prosjektet fikk forhåndsomtale i Avisa Nordland, ble omtalt på SALTs nettsider og sosiale medier, og arrangementet ble publisert i Nordlandsmuseets arrangementskalender og Jektefartsmuseets Facebook-kanaler.

OPPNÅDD EFFEKT

Søknaden hadde tre hovedmål: å fjerne kråkeboller fra økosystemet, å bevisstgjøre befolkningen i Bodø og å finne nye bruksområder for kråkebollen.

Hovedmålene

Prosjektet fjernet om lag 350 kråkeboller, de fleste gjennom høsting i Lofoten i forkant av gjennomføringen. Ved museet var forekomsten lav og tareskogen intakt, og det ble i stedet en ressurs i formidlingen. Målene om bevisstgjøring og nye bruksområder vurderer vi som i stor grad nådd. Prosjektet nådde om lag 200 deltakere, dobbelt så mange som målet, og verkstedet ga mange konkrete ideer til hvordan kråkebollen kan brukes.

Kombinasjonen av faglig formidling, sansing, utforsking i fjæra og kreativ problemløsning fungerte særlig godt. Deltakerne fikk ikke bare høre om kråkeboller og tareskog, men også se og holde kråkeboller, utforske andre arter i fjæra og selv jobbe med ideer til hvordan kråkebollen kan være en ressurs.

Engasjement og tilbakemeldinger

Vi opplevde stort engasjement på tvers av målgruppene. Elevene, barna og foreldrene deltok aktivt gjennom hele opplegget, familiearrangementet ble fullbooket, og posten under Friluftsdagen skapte interesse blant både barn og voksne. Også de yngste barna, helt ned i 3–4-årsalderen, engasjerte seg i aktivitetene, særlig utforskingen i fjæra og det kreative verkstedet. Det viser at konseptet fungerer godt på tvers av alder, også for barn under den opprinnelige målgruppen.

Tilbakemeldingene fra barn, lærere og foreldre var svært positive, både til det faglige innholdet og til måten praktiske og kreative aktiviteter ble brukt for å nå fram til deltakerne. Flere lærere og foreldre sa at «flere burde delta på dette», fordi de selv fikk så mye ut av det. Under Friluftsdagen fortalte også den lokale dykkerklubben at de ser stadig flere nedbeitede områder i Saltstraumen, noe som understreker at temaet er relevant for lokalbefolkningen.

Samarbeid

Samarbeidet med Jektefartsmuseet fungerte svært godt og var viktig for gjennomføringen. Museet og området rundt ga en god ramme for å koble kunnskap om hav og kyst direkte til deltakernes egne opplevelser i fjæra.

Samlet vurdering

Samlet vurderer vi at tiltaket i stor grad oppnådde ønsket effekt. Prosjektet har gitt verdifulle erfaringer med et formidlingskonsept som kombinerer naturfaglig kunnskap, praktisk utforsking og kreativ problemløsning. Erfaringene er et solid grunnlag for å videreutvikle konseptet, nå flere skoleklasser og styrke tilbudet til barnefamilier.

Framtidstro for havet,

kysten og folket.